

وجدعظیمینیا دبیر گروه اقتصاد

کشورها غالباً در برابر تحریم سیاست‌های مختلفی را در پیش می‌گیرند. ایران ما هم برای بسرون رفت از شرایط تحریمی و ادامه حیات اقتصادی خود به اعمال سیاست‌هایی روی آورده که مرحله نخست آن تلاش‌های دیپلماتیک بود که از طریق آنچه مذاکره نامیده می‌شود، مشکلات مرتبط حل شود. پس از صرف سال‌ها وقت مردم، نهایتاً طرف‌های مقابل طبق روال بدعهدی کردند و از این گذر چیزی عاید کشورمان نشد. در دولت جدید، رفع و خنثی‌سازی تحریم‌ها توسط آن در دستور کار قرار گرفته و به سیاستگذاری‌های مختلف منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای روی آورده است. به‌باور کارشناسان، این مسیر در حال به‌پایان نشستن است به نحوی که در شرایط تحریمی فروش نفت و گاز افزایش یافت. در صفحه پیش‌رو به بررسی این موضوع پرداخته‌ایم.

✚ فراسو

افزایش همکاری‌های منطقه‌ای و بازیگری اصلی در تجارت گازی غرب آسیا

اقدامات کلیدی ایران در زمینه توسعه تجارت گاز و افزایش ظرفیت گاز بر رویکرد تحولگرا پانته دولت در زمینه دیپلماسی انرژی و توسعه پایدار تأکید دارد. ایران با تقویت مشارکت‌های منطقه‌ای، افزایش تولید گاز و کاهش هدررفت، خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی معرفی کرده است و از طریق سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک، سیاست‌های هدفمند و افزایش همکاری‌های منطقه‌ای، موقعیت خوبی برای پاسخگویی به تقاضای رو به رشد انرژی، محرک رشد اقتصادی و کمک به توسعه آینده انرژی و توسعه تجارت و فراتر از آن دارد. تمرکز راهبردی ایران بر توسعه تجارت و ظرفیت گاز، اولویت اصلی دولت بوده است که نشان دهنده تمرکز ایران بر ارتقای امنیت انرژی، ارتقای همکاری‌های منطقه‌ای و محرک رشد اقتصادی است. ایران با مشارکت فعال در دیپلماسی گاز منطقه‌ای، عملیاتی کردن کامل قراردادهای صادرات گاز با کشورهای همسایه و افزایش ظرفیت تولید گاز و در عین حال کاهش هدررفت گاز، خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی معرفی کرده است.

دیپلماسی گاز منطقه‌ای ایران با تمرکز بر تقویت روابط تجاری با کشورهای همسایه به ویژه در غرب مشخص شده است. ایران با عملیاتی کردن کامل قراردادهای صادرات گاز با ترکیه و عراق و تمدید قرارداد صادرات گاز با عراق، تعهد خود را برای افزایش تجارت و صادرات انرژی به همسایگان غربی خود نشان داده است. این ابتکارات نه تنها ایران را به عنوان یک تأمین کننده قابل اعتماد انرژی معرفی می‌کند، بلکه روابط اقتصادی نزدیک‌تر و امنیت انرژی را در منطقه تقویت می‌کند.

علاوه بر این، ایران قراردادهای سوآپ گاز با ترکمنستان و روسیه را به صورت استراتژیک دنبال کرده است تا خود را به عنوان نقطه اصلی ترانزیت گاز در منطقه معرفی کند. دولت با احیا و اجرای قرارداد سوآپ گاز با ترکمنستان که قبلاً لغو شده بود، نه تنها امنیت انرژی را افزایش داد، بلکه تجارت گاز و همکاری خود را با همسایگان شمالی خود نیز گسترش داد. واردات گاز از ترکمنستان نقش مهمی در افزایش تاب آوری انرژی ایران در فصول سرد سال و تقویت شبکه‌های انرژی منطقه‌ای داشته است.

علاوه بر این، تمرکز ایران بر توسعه ظرفیت گاز خود و کاهش هدر رفت گاز، ستون اصلی استراتژی انرژی دولت بوده است. ایران با عملیاتی شدن فاز ۱۱ پارس جنوبی و تزریق روزانه بیش از ۱۵ میلیون متر مکعب گاز به شبکه، ظرفیت تولید گاز خود را به میزان قابل توجهی افزایش داده است. سرمایه‌گذاری در حفظ سطح تولید، افزایش تولید از میادین مشترک، جمع‌آوری گازهای مشعل و توسعه میادین جدید نفت و گاز در رشد و افزایش منابع انرژی در کشور بسیار مهم بوده است.

همچنین دولت جمع‌آوری گازهای همراه را برای افزایش ظرفیت تولید و کاهش هدررفت گاز با هدف به صفر رساندن گازهای مشعل تا پایان سال ۱۴۰۴ در اولویت قرار داده است.

پالایشگاه‌ها منبع ارزشمندی هستند که در صورت جمع‌آوری و صادرات می‌توانند تجارت گاز ایران را به میزان قابل توجهی رونق ببخشند و به رشد اقتصادی کمک کنند. هدف ایران با تمرکز بر کاهش هدررفت گاز فلز و به حداکثر رساندن تولید گاز، افزایش بهره‌وری انرژی، کاهش اثرات زیست محیطی و تقویت جایگاه خود به عنوان صادرکننده پیشرو انرژی در منطقه است.

اقدامات کلیدی ایران در زمینه توسعه تجارت گاز و افزایش ظرفیت گاز و امنیت انرژی را در منطقه تقویت می‌کند. ایران با زمینه دیپلماسی انرژی و توسعه پایدار تأکید دارد. ایران با تقویت مشارکت‌های منطقه‌ای، افزایش تولید گاز و کاهش هدر رفت، خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی معرفی کرده است. ایران از طریق سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک، سیاست‌های هدفمند و افزایش همکاری‌های منطقه‌ای، موقعیت خوبی برای پاسخگویی به تقاضای رو به رشد انرژی، محرک رشد اقتصادی و کمک به توسعه آینده انرژی پایدار برای منطقه و فراتر از آن دارد.

اقتصادسیاسی

سرویس اقتصادی ۶۰۴۰۸۸۵۳۳

«جوان» تمرکز ایران را بر تبدیل شدن به نقطه کانونی تجارت گاز در غرب آسیا بررسی می‌کند

تخته گاز ایران در تجارت گازی غرب آسیا

دیپلماسی فعال انرژی در منطقه یکی از دستور کارهای دولت است، به‌نحوی که افزایش مبادلات در حوزه انرژی با کشورهای منطقه در دستور کار قرار دارد و دیپلماسی منطقه‌ای ایران با تمرکز ویژه بر کشورهای همسایه به ویژه در بخش انرژی مشخص شده است. ایران با فعال کردن ظرفیت‌های همسایگان خود توانسته است به طور مؤثر از منابع انرژی خود استفاده کند. همکاری‌های منطقه‌ای را تقویت و بر چالش‌های ناشی از تحریم‌های بین‌المللی غلبه کند. یکی از دستاوردهای کلیدی در دیپلماسی منطقه‌ای، عملیاتی شدن موفقیت‌آمیز قراردادهای صادرات گاز با ترکیه و عراق است.

ایران با تمدید و گسترش قراردادهای صادرات گاز خود با همسایگان غربی تعهد خود را به تقویت تجارت و صادرات انرژی در منطقه نشان داده است. این ابتکارات نه تنها موقعیت ایران را به عنوان صادرکننده کلیدی انرژی تقویت می‌کند، بلکه روابط نزدیک‌تر با کشورهای همسایه و امنیت انرژی منطقه را تقویت می‌کند. علاوه بر این، تلاش‌های ایران برای تثبیت خود به عنوان یک نقطه اصلی ترانزیت گاز در منطقه منجر به امضای قراردادهای سوآپ مهم گاز با ترکمنستان و روسیه شده است. ایران با احیا و اجرای قرارداد سوآپ گاز با ترکمنستان، نه تنها امنیت انرژی خود، بلکه تجارت گاز و همکاری با همسایگان شمالی خود را نیز افزایش داده است. واردات گاز از ترکمنستان تاب آوری انرژی ایران را در فصول سرد سال تقویت و به گسترش شبکه‌های انرژی منطقه‌ای کمک کرده است.

تکمیل اتصالات گازی ایران و کشورها همسایه مانند خط لوله ایران و پاکستان از اولویت‌های کلیدی دولت بوده است. ایران با پیگیری سریع ساخت زیرساخت‌های مهم گاز، زیرساخت‌های انرژی خود را تقویت کرده، دسترسی همسایگان خود به انرژی را بهبود و همکاری‌های انرژی منطقه‌ای خود را راهبردی برای ارتقای قابلیت‌های این اتصالات گازی نه تنها حمل و نقل کامد گاز طبیعی را تسهیل می‌کند، بلکه پایه و اساس روابط اقتصادی قوی‌تر و یکپارچگی منطقه‌ای را ایجاد می‌کند. در مجموع، دیپلماسی منطقه‌ای دولت در بخش انرژی با چشم‌اندازی راهبردی برای ارتقای قابلیت‌های صادرات گاز ایران، تثبیت خود به عنوان قطب گاز در منطقه و ترویج همکاری‌های بیشتر در تولید و توزیع انرژی هدایت شده است. ایران با دنبال کردن رویکردی چندوجهی در دیپلماسی انرژی توانسته است از منابع انرژی خود استفاده کند. مشارکت‌های منطقه‌ای را تقویت و بر چالش‌های ناشی از تحریم‌های بین‌المللی غلبه کند.

به‌باور کارشناسان، دیپلماسی منطقه‌ای ایران در پیشبرد منافع انرژی، تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و ارتقای نقش این کشور به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی انرژی مؤثر بوده است. ایران با اولویت دادن به دیپلماسی انرژی با کشورهای همسایه خود توانسته است فرصت‌های جدیدی را برای رشد اقتصادی، ارتقای امنیت انرژی و توسعه پایدار در منطقه باز کند. ایران از طریق رهبری استراتژیک و همکاری، موقعیت خوبی برای ادامه مسیر خود به سمت تبدیل شدن به یک بازیگر پیشرو انرژی در منطقه و فراتر از آن دارد. سه سیاست کلان باای تعینی توسعه میدادی واردات و صادرات گازی ایران، حرکت به سمت تبدیل شدن به هاب گازی منطقه و توسعه همکاری‌های گازی ایران در منطقه با اتصال به تمامی کشورهای

منابع انرژی فراوان خود توانسته است روابط خود را با کشورهای همسایه در منطقه تقویت و در جهت تثبیتش به عنوان یک بازیگر کلیدی در بخش انرژی تلاش کند. این رویکرد راهبردی نه تنها ایران را قادر به ارتقای جایگاه خود در منطقه کرده است، بلکه به آن اجازه می‌دهد تا تأثیر تحریم‌های بین‌المللی را کاهش دهد.»

این کارشناس انرژی در رابطه با تمدید قرارداد گازی ایران با عراق و توسعه جریان‌های صادراتی کشور به همسایگان غربی می‌افزاید:

«یکی از اقدامات کلیدی دولت ایران در دولت سیزدهم عملیاتی

شدن قراردادهای صادرات گاز با ترکیه و عراق بوده است. این قراردادها نه تنها صادرات گاز ایران به این کشورها را تسهیل کرده، بلکه به توسعه روابط تجاری با همسایگان غربی نیز کمک کرده است. ایران با تمرکز بر توسعه صادرات گاز خود توانسته است جریان‌های درآمد انرژی خود را متنوع و روابط اقتصادی‌اش را با کشورهای همسایه تقویت کند.»

وی درباره اهمیت حرکت به سمت تبدیل شدن به هاب اصلی ترانزیت گازی منطقه و پیشی گرفتن از ترکیه در این زمینه با تکیه بر توسعه تجارت گازی با همسایگان و افزایش حجم واردات و صادرات گاز ایران می‌گوید: «ایران علاوه بر تقویت قراردادهای صادرات گاز خود، اقداماتی را نیز برای تبدیل شدن به یک نقطه اصلی ترانزیت گاز در منطقه انجام داده است. این امر در امضای قراردادهای مهم سوآپ گاز با ترکمنستان و روسیه مشهود بوده است. احیای قرارداد سوآپ گاز با ترکمنستان که قبلاً لغو شده بود، نشان دهنده تعهد دولت به افزایش همکاری گاز با کشورهای همسایه است. ایران با استفاده از موقعیت استراتژیک و منابع انرژی‌اش خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار گاز منطقه‌ای قرار داده و به دنبال افزایش امنیت انرژی خود از طریق افزایش همکاری با کشورهای همسایه است.»

این کارشناس انرژی ادامه می‌دهد: «علاوه بر این، دولت ایران بر توسعه اتصال گاز شبکه‌گاز در داخل ایران به کشورهای همسایه تمرکز کرده است. تکمیل خط لوله بین ایران و پاکستان، پروژه‌های که مدت‌ها مورد انتظار بود، نقطه عطفی در تلاش‌های ایران برای گسترش همکاری‌های گازی خود در منطقه بوده است. این پروژه که با سرعت و کارایی در حال انجام است، نشان دهنده تعهد ایران به ارتقای زیرساخت‌های انرژی و تقویت روابط خود با کشورهای همسایه است.»

هاشم‌زاده با اشاره به تمرکز ایران در حوزه توسعه میادین مشترک گازی خود و همچنین کاهش هدررفت گاز فلز تصریح می‌کند: «در کنار این محورها، ایران تمرکزش را بر توسعه میادین مشترک گازی خود و همچنین کاهش هدررفت گاز همراهه نیز قرار داده

مهدی هاشم‌زاده

کارشناس انرژی

»

احیای قرارداد سوآپ گاز با ترکمنستان که قبلاً لغو شده بود، نشان دهنده تعهد دولت به افزایش همکاری گاز با کشورهای همسایه است. ایران با استفاده از موقعیت استراتژیک و منابع انرژی‌اش خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار گاز منطقه‌ای قرار داده و به دنبال افزایش امنیت انرژی خود از طریق افزایش همکاری با کشورهای همسایه است

است. یکی از اقدامات کلیدی

دولت ایران برای افزایش گازرسانی، بهره‌براری

از فاز ۱۱ پارس جنوبی است که پیش‌بینی می‌شود روزانه بیش از ۱۵ میلیون متر مکعب گاز به شبکه تزریق شود. این نقطه عطف نشان دهنده گامی مهم در جهت افزایش ظرفیت تولید گاز ایران و تأمین تقاضای فراینده برای گاز طبیعی است. سرمایه‌گذاری‌های دولت در حفظ سطح تولید، افزایش تولید از میادین مشترک و توسعه فعالیت‌های اکتشافی در رشد و توسعه منابع انرژی ایران مؤثر بوده است.»

وی تأکید می‌کند: «همچنین جمع‌آوری گازهای همراه در میادین نفتی و پالایشگاه‌های گاز از اولویت‌های راهبردی دولت به منظور افزایش ظرفیت تولید و کاهش هدر رفت گاز بوده است. دولت با تمرکز بر کاهش گازهای مشعل به صفر تا پایان سال ۱۴۰۴، قصد دارد از این منابع ارزشمند استفاده کند، آلودگی محیط زیست را به حداقل و ارزش اقتصادی تولید گاز را به حداکثر برساند. گازهای مشعل، اگر به جای سوزاندن گرفته و صادر شوند، پتانسیل آن را دارند که تجارت گاز ایران را به میزان قابل توجهی تقویت و به امنیت انرژی و رشد اقتصادی کشور کمک کنند.»

این کارشناس انرژی در پایان با اشاره به سه سیاست منطقه‌ای ایران در حوزه توسعه همکاری‌های گازی با تکیه بر توسعه میدادی واردات و صادرات گازی کشور، حرکت به سمت تبدیل شدن به هاب گازی منطقه و توسعه همکاری‌های گازی ایران در منطقه با اتصال به تمامی کشورهای منطقه خاطر نشان می‌کند: «در مجموع، دیپلماسی منطقه‌ای ایران در دولت سیزدهم با تمرکز راهبردی بر دیپلماسی انرژی به ویژه در حوزه صادرات گاز و همکاری با کشورهای همسایه مشخص شده است. ایران با استفاده از منابع انرژی و موقعیت جغرافیایی خود توانسته است روابطش را با کشورهای همسایه تقویت و خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بخش انرژی منطقه معرفی کند. ایران از طریق اجرای اقدامات کلیدی مانند عملیاتی کردن قراردادهای صادرات گاز، تبدیل شدن به یک نقطه اصلی ترانزیت گاز و توسعه ارتباطات گازی با کشورهای همسایه، دستور کار دیپلماسی انرژی‌اش را بر موفقیت پیش برده و جایگاه منطقه‌ای خود را ارتقا داده است.

✚ گفت‌وگو

گفت‌وگوی «جوان» با عضو کمیسیون اقتصادی مجلس

دیپلماسی فعال منطقه‌ای بستر تبدیل شدن به هاب اصلی انتقال گاز را فراهم کرده است

دارد که باید از تک تک آنها بهره ببریم. اصلی‌ترین سرمایه کشور، نیروی انسانی متخصص است. استفاده حداکثری از توان نیروهای مؤمن، متعهد و متخصص به درستی از سوی وزارت نفت در دستور کار قرار گرفته است. در همین راستا باید بیش از پیش از توان داخلی و دانش بنیاتی کشور بهره ببریم. حسن پور در پایان خاطر نشان کرد: دیپلماسی فعال منطقه‌ای ایران در حوزه انرژی بسیار مهم و مثبت بوده است، اقداماتی که در زمینه حل و فصل مشکلات با ترکمنستان و از سرگیری سوآپ گاز از این کشور انجام شد، ایرانیان با اسلام آباد به منظور احیای خط لوله صلح و ادامه مبادلات با عراق و ترکیه و تمدید قرارداد گازی با این کشور در حوزه انرژی بسیار مهم است و زمینه تبدیل شدن کشور به هاب اصلی انتقال گاز منطقه را فراهم خواهد کرد.

عضو شورای اسلامی در باره دیپلماسی فعال انرژی که دولت سیزدهم و وزارت نفت در منطقه به اجرا گذاشته‌اند، تصریح کرد: وزارت نفت اقدامات خوبی را در زمینه افزایش تعاملات انرژی با کشورهای منطقه به اجرا گذاشته است. به طور مثال، رایزنی با اسلام آباد برای احیای خط لوله صلح اقدام مناسبی است. گسترش مبادلات با پاکستان به عنوان یک کشور دوست و مسلمان به درستی در دستور کار دولت قرار گرفته است و باید با جدیت ادامه یابد.

وی افزود: تعاملات با عراق و ترکیه نیز به عنوان دو کشور مشتری گاز ما به درستی توسعه یافته است. حل و فصل برخی مسائل فیمابین و تلاش در راستای گسترش مبادلات با این کشورها را اقدام درستی می‌دانم. نیاز است موانع بوروکراتیک سر راه گسترش تعاملات با کشورهای منطقه را حل کنیم، بوروکراسی عریض

و وابسته کردن آنها به خودشان است.

کشور ما نیز از شرایط خاصی برخوردار است.

به ویژه فسر گرفتن در موقعیت جغرافیایی مطلوب به ما کمک می‌کند

تأمین انرژی را برای کشورهای دیگر ایفا کنیم. به طور مثال، ما از یک طرف با ترکمنستان هم‌رز هستیم که دارای منابع عظیم نفت و گاز است و به آب‌های آزاد راه ندارد، از طرف دیگر با کشوری مانند پاکستان همسایه هستیم که به این منابع نیازمند است. همین شرایط بستری برای برعهده گرفتن نقش واسط برای ما به وجود آورده است.

شهباز حسن پور، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی معتقد است دیپلماسی فعال منطقه‌ای ایران در حوزه انرژی بسیار مهم و مثبت بوده است، اقداماتی که در زمینه حل و فصل مشکلات با ترکمنستان و از سرگیری سوآپ گاز از این کشور انجام شد، رایزنی با اسلام آباد به منظور احیای خط لوله صلح و ادامه مبادلات با عراق و ترکیه و تمدید قرارداد گازی با این کشور در حوزه انرژی بسیار مهم است و زمینه تبدیل شدن کشور به هاب اصلی انتقال گاز منطقه را فراهم خواهد کرد.

نفت و گاز به عنوان سرمایه‌های ملی نقش مهمی در اقتصاد و سیاست‌های کشور ما دارند. یکی از مهم‌ترین سیاست‌هایی که دولت‌های دارای این منابع در پیش می‌گیرند، به اجرا گذاشتن سیاست‌های فعال در راستای به فروش رساندن این منابع به دیگر کشورها